

บททัศนะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอ
ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

Community Residents' Views on Village Development Projects According to the
Sufficiency Economy Philosophy of Doi Saket District, Chiang Mai Province

วิภาวี ศรีคะ¹, วิลไพร ไชโย², กมลทิพย์ คำใจ³,
Wipawee Srika, Wilaiporn Chaiyo, Kamolthip Kamchai

Received: 27 March 2024; Revised: 9 May 2024; Accepted: 11 May 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ชุมชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 400 ราย ซึ่งสถิติได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติการทดสอบค่า t (t-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ชาวชุมชนอำเภอดอยสะเก็ดส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.50 คนโดยอยู่ในช่วงอายุ 20 – 30 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.50 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 71.50 รายได้เฉลี่ยต่อปีส่วนใหญ่พบว่าอยู่ที่ 200,001 บาท ขึ้นไป ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนส่วนใหญ่จะพักอาศัยในชุมชนต่ำกว่า 10 ปี รองลงมามากกว่า 25 ปี ทัศนะต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยเห็นด้วยค่อนข้างมาก ($= 3.75$) การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ชาว

¹ คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่, 50300, Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai, 50300. E-mail: wipawee@g.cmru.ac.th

² คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่, 50300, Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai, 50300. E-mail: wilaiporn.ch@g.cmru.ac.th

³ คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่, 50300, Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai, 50300. E-mail: kamolthip_kam@g.cmru.ac.th

ชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานที่พักอาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน รายได้เฉลี่ยต่อปี แตกต่างกัน
ทัศนคติของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีความสัมพันธ์กัน ยกเว้น ชาว
ชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน ทัศนคติของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
แตกต่างกันในด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้และด้านการประหยัดอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ทัศนคติของชาวชุมชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, เชียงใหม่

Abstract

The objective of this study was to investigate community residents' perspectives on the village development project aligned with the Sufficiency Economy Philosophy in Doi Saket District, Chiang Mai Province. Additionally, it aimed to compare these perspectives among community residents regarding village development projects guided by the Sufficiency Economy Philosophy. The study population consisted of communities with voting rights residing in Doi Saket District, Chiang Mai Province. Data collection involved administering a questionnaire to 400 individuals. Statistical analysis encompassed frequency distributions, percentages, means, and standard deviations. Hypothesis testing will employ t-test statistics and One Way Analysis of Variance, with a significance level set at 0.05. The majority of respondents were female and aged between 20 and 30 years. Among them, 166 had completed their education at the primary school level. Most earned a living from agricultural occupations, with an annual income exceeding 200,001 baht. Regarding the duration of community participation, most respondents had lived in the community for less than 10 years, although many had resided there for over 25 years. Their attitudes towards the village development project based on the philosophy of a sufficient economy were generally at a medium to high level (mean = 3.75) across all factors. The comparative analysis of attitudes towards village development based on the sufficiency economy, through hypothesis testing, revealed that villagers in the province, despite differing personal factors such as gender, age, education level, residential area, and duration of community participation, exhibited similar attitudes towards village development based on the sufficiency economy. However, significant differences in attitudes based on occupational distinctions were observed, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Community Attitudes, Philosophy of Sufficiency Economy, Chiang Mai

บทนำ

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้โครงสร้างประเทศไทย 4.0 และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคไทยแลนด์ 4.0 ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี หลักแนวคิดของพอเพียงเป็นการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นมากขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดน โดยมีการเคลื่อนย้ายคน เงินทุน องค์กรความรู้ เทคโนโลยี ข่าวสาร สินค้าและบริการอย่างเสรี ทำให้การแข่งขันในตลาดรุนแรงขึ้น (แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ดังนั้นในสภาวะการณ์ภายใต้แวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคมที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว จะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องพร้อมปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างชาญฉลาดมากขึ้นให้ทันโลก ภายใต้หลักการเศรษฐกิจพอเพียง (คลังปัญญาไทย, 2549) โดยเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้สื่อความหมายความสำคัญในฐานะเป็นหลักทางสังคมที่พึงยึดถือ แต่ปัญหาสำคัญของความพยายามที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือการขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนทั่วไป คนส่วนใหญ่มักนึกว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเกษตรกรรม เป็นเรื่องของประชาชนในชนบท จึงไม่ใช่เรื่องที่ตนเองต้องทำความเข้าใจมากนัก และมีข้อสงสัยว่า

ปรัชญาของการดำเนินธุรกิจคือ การมุ่งหวังกำไรสูงสุด แล้วเศรษฐกิจพอเพียงจะนำมาใช้กับธุรกิจและการพัฒนาชุมชน ได้จริงหรือไม่ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2549)

คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทยได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประเมินการพัฒนาชุมชนตามตัวชี้วัด 4X23 ตัวชี้วัด โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ด้านจิตใจและสังคม ตัวชี้วัดคือ มีความสามัคคีและความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน มีข้อปฏิบัติของหมู่บ้าน มีกองทุนในรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย มีคุณธรรม /จริยธรรม มีคนในหมู่บ้าน ชุมชนปลอดภัยมีความสุข มีความเชื่อมั่นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ ตัวชี้วัด คือ มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้ มีการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาอาชีพหลักของหมู่บ้าน มีกิจกรรมการออมที่หลากหลาย มีการดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับรูปแบบวิสาหกิจชุมชน มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนและแผนชุมชน มีการค้นหาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างคุณค่า มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชน มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพ ของหมู่บ้าน /ชุมชน มีการสร้างเครือข่ายภาคีการพัฒนา มีการปฏิบัติตามหลักการของการพึ่งตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัดคือ มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกลุ่ม /องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน มีการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (คู่มือการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย, 2561)

อำเภออดอยสะเก็ด เป็นอำเภอหนึ่งที่ได้ร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ภารกิจกรมการพัฒนาชุมชน ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกระทรวงมหาดไทยในการส่งเสริมความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดหน้าที่ ประการหนึ่งในการพัฒนาระบบและกลไกในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ การออมและการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ ของชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน โดยการบริหารจัดการให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน จากภารกิจข้างต้น กระทรวงมหาดไทยจึงไว้วางใจมอบหมายภารกิจให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากกระบวนการพัฒนาชุมชนมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือปฏิบัติตามหลัก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ด้วยการ ใช้ความรู้ ความซื่อสัตย์และคุณธรรม ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองบนความพอเพียง โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกกรมและรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครอง โดยการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจ

พอเพียง ด้วยเกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน คือ ลดรายจ่าย(ทำสวนครัว ปลูกตอบายมุข) เพิ่มรายได้(มีอาชีพ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม) ประหยัด(มีการออม มีกลุ่มออมทรัพย์ฯ) การเรียนรู้(สืบทอดภูมิปัญญา มีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ใช้วัสดุดิบในชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้) เอื้ออารีต่อกัน(ช่วยเหลือคนจน รู้รักสามัคคี) ต่อมากรมการพัฒนาชุมชน ได้ขยายผลการดำเนินงานสู่ความยั่งยืน โดยทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นต้นแบบ (สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่, 2560)

ในบริบทที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยโดยตลอดมา ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจโดยทั่วไปได้ทราบหลักการปฏิบัติอย่างละเอียดและถูกต้อง เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือ ในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาความเจริญให้แก่ชุมชนและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรากหญ้าของประเทศชาติ เพื่อมุ่งที่จะให้ค้ำถึงวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของชาวชุมชน 6 ด้าน ต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับทักษะของชาวชุมชน 6 ด้าน ต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหาศึกษาทักษะของชาวชุมชน 6 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านการลดรายจ่ายด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ด้านความเอื้ออารีต่อกัน ต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และแนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการสำรวจ ได้กำหนดเฉพาะพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่

3. จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ชาวชุมชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนของอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

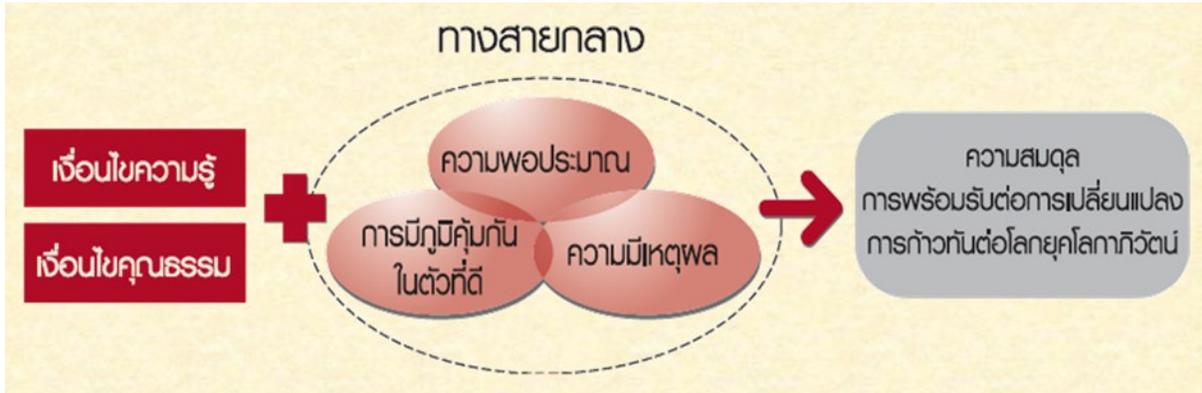
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและผู้ที่ศึกษาค้นคว้าในประเด็นโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ปรับปรุงเพื่อการปรับปรุงแก้ไขโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.) แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จุดหมายในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยและทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป พบว่า มีอยู่ 2 ส่วนด้วยกัน ในส่วนที่หนึ่ง ปรากฏอยู่ 2 แห่งซึ่งมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์และเพื่อให้พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี สำหรับในส่วนที่สอง คือ เพื่อให้สมดุล (ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม) และจุดหมายส่วนที่หนึ่งในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ว่า “เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์” กับ “เพื่อให้พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง” นั้น หากพิจารณาให้ถ่องแท้ จะพบความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยในแห่งแรกเป็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในเพื่อให้ทันและเข้ากับสิ่งภายนอก ในแห่งที่สองเป็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอกเพื่อป้องกันไม่ให้อะไรภายในได้รับความกระทบกระเทือนเสียหาย ซึ่งจุดหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ตามการสังเคราะห์ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วย คือ ความสมดุล การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และการก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้น มิได้ปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์ ตรงกันข้ามการดำเนินตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความมุ่งหมายเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 คุณลักษณะ เงื่อนไข และจุดหมายในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: คุณลักษณะ เงื่อนไข และจุดหมายในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ระบบออนไลน์ : www.sufficiencyeconomy.com.

ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า โลกาภิวัตน์นั้น ก่อให้เกิดผลกระทบได้ทั้งในแง่ดีและในแง่ร้าย คือ มิได้ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในแง่เดียว แต่ในอีกแง่หนึ่งยังทำให้เกิดความเสื่อมถอยตกต่ำทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมุ่งเน้นให้เกิดการพิจารณาอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินงาน โดยเลือกรับการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบในแง่ดี ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการเปลี่ยนแปลงในแง่ที่ไม่ดีและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ เพื่อจำกัดผลกระทบให้อยู่ในระดับเห็นด้วยที่ไม่ก่อความเสียหายหรือไม่เป็นอันตรายร้ายแรง ทำให้กิจการยังคงดำเนินต่อไปได้ (สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2554)

2.) แนวคิดการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

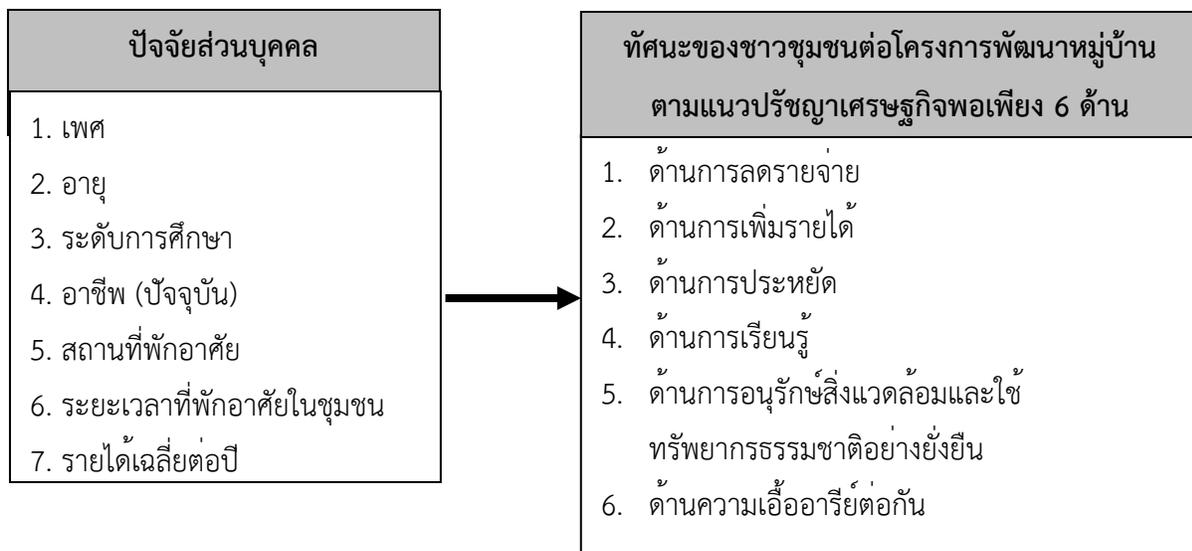
ในการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทางกระทรวงมหาดไทยโดยกรมพัฒนาชุมชนเป็นหลักในการดำเนินงานร่วมกับกรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดกรอบการทำงานเพื่อขับเคลื่อน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยยึดตัวชี้วัด 6 X 2 หมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิต

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา (2549) ได้กำหนดตัวชี้วัด 6X2 หมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิต คือ ดังนี้

- 1.) ด้านการลดรายจ่าย ได้แก่ 1.1) ครั้วเรือนทำสวนครั้ว 1.2) ครั้วเรือนปลอดอบายมุข
- 2.) ด้านการเพิ่มรายได้ ได้แก่ 2.1) ครั้วเรือนมีอาชีพ 2.2) ครั้วเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
- 3.) ด้านการประหยัด ได้แก่ 3.1) ครั้วเรือนมีการออมทรัพย์ 3.2) ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์
- 4.) ด้านการเพิ่มรายได้ ได้แก่ 4.1) ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, 4.2) ครั้วเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน
- 5.) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้แก่ 5.1) ชุมชนใช้วัสดุบออย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ 5.2) ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น
6. ด้านความเอื้ออาเรียต่อกัน ได้แก่ 6.1) ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา 6.2) ชุมชนรู้ “รักสามัคคี”

กรอบแนวคิดทางการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวชุมชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนครัวเรือน 109,946 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย; 65)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสูตรของ Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในรูปของสัดส่วน

ในงานศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

วิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีระบบการให้คะแนนดังนี้

ให้ค่าคะแนน 5 สำหรับข้อความที่ตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ให้ค่าคะแนน 4 สำหรับข้อความที่ตอบ “เห็นด้วยค่อนข้างมาก”

ให้ค่าคะแนน 3 สำหรับข้อความที่ตอบ “เห็นด้วย”

ให้ค่าคะแนน 2 สำหรับข้อความที่ตอบ “ไม่เห็นด้วย”

ให้ค่าคะแนน 1 สำหรับข้อความที่ตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาแปลความหมายตามช่วงคะแนนของปัญหาด้านต่างๆ โดยปรับเกณฑ์มาจาก
มาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ท ดั้งนี้ (ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร, 2554)

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยค่อนข้างมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
ดังนี้

2.1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษารายงานโครงการเฉพาะบุคคล
ตรวจสอบเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา (Content Validity) และโครงสร้างแบบสอบถาม (Construct
Validity) หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้คำถามที่ตรงตาม
วัตถุประสงค์

2.2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่ม
ตัวอย่าง คือ ประชากรที่ไม่มีโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ตัวอย่าง เพื่อ
ตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อ และแต่ละส่วนของแบบสอบถามสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการ และ
คำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ ยากหรือง่ายเกินไปเพียงใด หลังจากนั้นจึงนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยจากการทดสอบ
แบบสอบถาม ทำให้ได้ค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.79

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้สถิติ
เชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติที่ทดสอบสมมติฐานระหว่าง 2 ตัวแปร ได้แก่ การ
ทดสอบค่า t (t-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญ
ทางสถิติที่ 0.05

สรุปผลการศึกษา

1. ชาวชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.50 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.50, 40.72 ตามลำดับ ระดับการศึกษาสูงสุดพบว่าอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุดคือ รองลงมาคือระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.50, 28.75 อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 71.50 สถานที่พักอาศัยส่วนใหญ่อยู่ในตำบลสันมะเต็ด คิดเป็นร้อยละ 22.25 รองลงมาอาศัยอยู่ในตำบลแม่อ้อ คิดเป็นร้อยละ 19.50 ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาอาศัยต่ำกว่า 10 ปี รองลงมาคือมากกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.25 และ 34.00 ตามลำดับ ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อปีส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 200,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58.75

2. ระดับทัศนคติของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมาก ($\bar{x} = 3.75$) ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ($\bar{x} = 3.58$) ด้านการเพิ่มรายได้ ($\bar{x} = 3.82$) ด้านการประหยัด ($\bar{x} = 3.75$) ด้านการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.64$) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างยั่งยืน ($\bar{x} = 3.82$) และด้านความเอื้ออารีต่อกัน ($\bar{x} = 3.87$) โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านปรากฏ ดังนี้

2.1 ระดับทัศนคติของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการลดรายจ่าย พบว่า มีทัศนคติระดับสูงทั้งสองข้อ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คราวเรือนในชุมชนมีการทำสวนครัวตัวเองในชุมชน เพื่อลดรายจ่ายที่ต้องไปซื้อหาจากที่อื่น เป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย อย่างเหมาะสม มีระดับทัศนคติสูงสุด รองลงมา คือ คราวเรือนปลอดอบายมุข โดยชาวชุมชนในครัวเรือนลด ละ เลิกเล่นการพนัน เช่น หวยใต้ดิน เลิกดื่มสุรา และยาเสพติด

2.2 ระดับทัศนคติของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ด้านการเพิ่มรายได้ พบว่า มีทัศนคติระดับสูงทั้งสองข้อ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คราวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เพื่อส่งเสริมในการเพิ่มรายได้และอาชีพเสริมให้กับชุมชน รองลงมาคือส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนทำอาชีพเสริมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนอีกทางหนึ่ง

2.3 ระดับทัศนคติของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการประหยัด พบว่า มีทัศนคติระดับสูงทั้งสองข้อ เมื่อพิจารณารายข้อในชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ เกิดขึ้นเพื่อสร้างนิสัยให้กับชาวชุมชนรู้จักประหยัด รู้จักเก็บ รู้จักออมกันมากขึ้น มีระดับทัศนคติสูงสุด รองลงมา คราวเรือนมีการออมทรัพย์ ทำให้สมาชิกในครัวเรือนรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดกันมากขึ้น

2.4 ระดับทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเรียนรู้ พบว่า มีทักษะระดับสูงทั้งสองข้อ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชาวชุมชนมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวชุมชนได้เรียนรู้และนำไปใช้ ปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ชุมชนเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป มีระดับทักษะสูงสุด รองลงมา คือ ในครัวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาพัฒนา และสืบทอดกันต่อไปเพื่อสังคม และชุมชนจะได้พัฒนาและเจริญยิ่งขึ้นไป

2.5 ระดับทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างยั่งยืน พบว่า มีทักษะระดับปานกลางทั้งสองข้อ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ คือ ชาวชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น เป็นหมู่บ้านที่น่าอยู่ เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขในชุมชนของตน และเพื่อสุขภาพจิตที่ดีของคนในชุมชน รองลงมา คือ ชาวชุมชนสามารถนำวัสดุเหลือใช้มาทำของใช้ได้อย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.6 ระดับทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน พบว่า มีทักษะระดับสูง คือ ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหาให้พ้นจากปัญหา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะระดับปานกลางคือ ชุมชน “รู้จักสามัคคี” ชาวชุมชนมีความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกันรักใคร่กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน

3. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ชาวชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานที่พักอาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน รายได้เฉลี่ยต่อปี แตกต่างกัน ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ชาวชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันในด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการประหยัดอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า ชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอต๋อยสะเก็ดมีทักษะที่ดีต่อการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในชุมชน และสามารถทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดย

อาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และมีข้อสมมติว่ามีที่ดินพอเพียงในการชุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวจากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำจะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่นๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อครัวเรือนหรืออาชีพที่ ต้องขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ที่ไม่สามารถที่จะควบคุมได้ ดังนั้นการลดความเสี่ยง สร้างภูมิคุ้มกันในกับครอบครัวและชุมชน จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวและชุมชน และนำมาวางแผน เพื่อหาแนวทางแก้ไข ถึงจุดอ่อนและอุปสรรค โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์นำมาวางแผนในการแก้ไขปัญหาและลดความเสี่ยงทางธรรมชาติหรือสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้

เมื่อพิจารณาทัศนะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เป็นรายข้อในแต่ละด้าน ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ ด้านความเอื้ออารีย์ต่อกัน สามารถสรุปได้ว่า ชาวชุมชนมีทัศนะต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วยค่อนข้างมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) ซึ่งกล่าวถึงความพอเพียง พอประมาณในการดำรงชีวิต และตรงกับ แนวนโยบายของ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) ซึ่งกล่าวว่า การผลิตนั้นมุ่งใช้เป็นอาหารประจำวันของครอบครัว เพื่อให้มีพอเพียงในการบริโภคตลอดปี เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันและเพื่อจำหน่าย และ ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ (2542) เห็นว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก และได้อธิบายองค์ประกอบของความพอเพียง อันได้แก่ความพอประมาณโดยการใช้แนวคิด Utility Function ในการวิเคราะห์ความมีเหตุผล ด้วยแนวคิดของ Rational Behavior โดยสนับสนุนและสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า แนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาโดยการนำปรัชญาเศรษฐกิจมาใช้ในการ

พัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้นต้องอาศัย แนวคิดหลายแนวคิดเพื่อสร้างความยั่งยืน อันได้แก่ แนวคิด เศรษฐศาสตร์แนวใหม่ที่ต่อต้านเศรษฐศาสตร์วัตถุนิยมไว้ในเอกสาร “เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ” (Buddhist Economics) ที่เน้นความพอเพียงทางเทคโนโลยีในระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญต่อคนมากกว่าผลผลิต (อี เอฟ ชูมัคเกอร์, 2554) รวมถึงแนวคิด “การบริหารจัดการเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเน้นหลัก พอเพียง หรือ ความพอเพียง พอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรนั้น โดยมีพื้นฐานแนวคิดจากคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะ “หลักธรรมมีสมาธิปฏิบัติ” ทางสายกลาง กล่าวคือ ความพอเพียงนั้นมีเป้าหมายของการผลิตและการบริโภคที่ต้องการทำให้ระบบดำเนินต่อเนื่องไปได้ในลักษณะยั่งยืน ทำให้ประชาชนสามารถลดความทุกข์และเข้าถึงความสุขในแต่ละระดับขั้นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช วิรชนิกาวรรณ โดยให้ชุมชนมีการบริโภคอย่างพอเพียงจึงเป็นการบริโภคพอประมาณ ไม่สร้างความโลภทางใจให้เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมานทางกาย อันเป็นลักษณะของการ “กินที่อยู่เพียงพอดี” หลักดังกล่าวเป็นหลักการจัดการแนวทางหนึ่งทางสายกลางในการดำเนินชีวิตและพัฒนาความยั่งยืน

สำหรับชาวชุมชนที่มีอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัวและเกษตรกรกรรม แตกต่างกันในด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้และด้านการประหยัดอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยจะเห็นได้ว่า อาชีพในบางอาชีพไม่เห็นความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนตามโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการสร้างพื้นฐานให้มีความเข้มแข็งในด้านความพออยู่พอกิน การพัฒนาสุขภาพอนามัย การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และการพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นโดยสร้างการสร้างจากตนเองที่ได้รับมาจากความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงของแต่ละอาชีพ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดคณอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553 ที่ได้กล่าวว่า กระแสโลกาภิวัตน์ แต่ชี้ให้มีความรู้เท่าทันผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยอาศัยความรู้ รอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนผนวกด้วยการเสริมสร้างจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีสติปัญญาและความพร้อมที่จะรับความผันผวนของการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทัศนะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดที่สำคัญของชาวชุมชนในครัวเรือนรู้ถึงหลักในการปฏิบัติ เข้าใจในแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยควรมุ่งเน้นความยั่งยืนให้เกิดการพัฒนาในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1. ด้านการลดรายจ่าย ควรมีการจัดวิทยากรมาให้คำแนะนำ และให้ความรู้ มีการอบรมแก่ชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการลดรายจ่าย ให้รู้จักวิธีการใช้จ่ายอย่างพอเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2. ด้านการเพิ่มรายได้ ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชาวชุมชนได้มีอาชีพเสริมเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและครอบครัว โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

1.3. ด้านการประหยัด ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการ หรือ กรรมการชุมชน จัดตั้งสหกรณ์ ในการดูแลการใช้จ่ายในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการประหยัด และความเข้าใจ ต่างๆ กับชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4. ด้านการเรียนรู้ ควรมีการจัดฝึกอบรม และให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ กับชาวชุมชน เพื่อพัฒนาให้ชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง

1.5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้กับชาวชุมชน เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างยั่งยืน เพื่อชาวชุมชนจะได้มีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ได้นานต่อไปในอนาคต

1.6. ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน ควรมีการจัดอบรมรม จัดงานสังสรรค์ ในชุมชนเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ในชุมชน และเพื่อให้ชาวชุมชนมีความรู้รักสามัคคี และความเอื้ออาทรต่อกันในชุมชน

2. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและเอกชน

2.1. ภาครัฐ ควรส่งเสริมให้มีการศึกษารูปแบบการพัฒนาชุมชนตามเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เครื่องมือในการจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจัดให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยการขับเคลื่อนการดำเนินชีวิตอย่างมีเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

2.2. ภาคเอกชน ควรให้การศึกษารูปแบบการพัฒนาชีวิตและชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้หรือกิจกรรมที่สามารถผลักดันหน่วยงานของตนให้สามารถดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกับชุมชน

3. ด้านการพัฒนาประชาชนและชุมชน

ประชาชนและชุมชน ให้ความรู้ สร้างเครือข่าย กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ และส่งเสริมการกระทำตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นในด้านการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ชาวชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน ทักษะของชาวชุมชนต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน

ควรให้ผู้นำชุมชนมีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมให้เกิดการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยความร่วมมือของชาวชุมชน ซึ่งใช้หลักตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ยึดหลักความพอดีพอประมาณ มีเหตุมีผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับชุมชน แฝงด้วยความรู้ คุณธรรม และการรู้จักสามัคคี โดยใช้ทรัพยากรหรือทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิมในชุมชน และทุนทางสังคมใหม่ช่วยผลักดันให้แผนชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแผนชุมชนที่สร้างความยั่งยืน สมดุล และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยทักษะต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่แตกต่างกันของอาชีพนั้น มีความรู้และตระหนักถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2561). **แบบประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง**.
http://www.cddchiangrai.com/suffi/manual_assess52.pdf.
- กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง. (2548). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คลังปัญญาไทย. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียง**. <http://sufficiencyeconomy.panyathai.or.th>.
- ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียงกับวิกฤตเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร. (2554). **การตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของผู้ชาย**. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). **การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน**.
<http://www.wiruch.com/articles>.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2549). **การนำแผนชุมชนไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในการพัฒนา**.
<http://cddweb.cdd.go.th/prcdd/imagetoweb/panchumchon3.doc>.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2560). **หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดเชียงใหม่**. <http://chiangrai.cdd.go.th/services/moobaansuffi>.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย (2560). **จำนวนครัวเรือน**. <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/36.htm>.

อี เอฟ ชูมัคเกอร์.(2554). **เศรษฐศาสตร์บนทางสายกลาง**. <http://www.siamintelligence.com/100th-schumacher-buddhist-economy>.